

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
anna.berglund@regeringskansliet.se

Ärendenummer
M2016/1849/R

Datum
2016-10-11

Angående promemorian Miljöbedömningar (Ds 2016:25)

Sveriges Ornitologiska Förening – BirdLife Sverige (SOF-BirdLife) har f.n. inte möjlighet att i detalj granska förslaget om ändringar i miljöbalken. Vi har i alla fall tagit del av underlaget och delger här nedan några kommentarer, bl.a. om hur vi anser att uppföljning av genomförda projekt bör förbättras.

Generellt uppfattar SOF-BirdLife de föreslagna ändringarna som positiva, bl.a. i hänseendet att ideella naturvårdsorganisationer får stärkt rätt att överklaga tillsynsbeslut. Det bör dock i sammanhanget påpekas att naturvårdsorganisationer, i sådana fall där naturvärden påverkas, borde tilldelas rätt att även överklaga bygglovsbeslut (även om det förvisso inte regleras i miljöbalken). I dagsläget skulle det, så länge det är ett bygglovsbeslut, i princip gå att bygga ett vindkraftverk i ett kungsörnsbo utan att SOF-BirdLife skulle få överklaga!

SOF-BirdLife ser vidare positivt på att det i föreliggande förslag krävs att den person som utför inventeringar som ska utgöra underlag för en miljökonsekvensbeskrivning ska vara kompetent. I praktiken medför dock ändringen sannolikt ingen större skillnad jämfört med idag. Vi vill därvid påpeka ett generellt mycket större problem när det gäller hur underlag till miljöbedömningar kontrakteras. Det måste nämligen ses som ett systemfel att det är det ansökande/exploaterande företaget som gör upphandlingen, vilket per definition medför att konsulten hamnar i beroendeställning och således inte kan sägas vara opartisk i målet. Tyvärr fungerar marknaden så att de konsulter som förespråkar exploatering (och bortser/förminska miljöeffekterna) blir de som i första hand anlitas. SOF-BirdLife vill framhålla att BirdLife International i sin nya version av *Position on Wind energy and Birds and Bats in the European Union* uttryckligen kräver att inventeringar och dylikt ej ska upphandlas direkt av exploitören utan helst av beslutande myndighet.

SOF-BirdLife uppskattar att krav på kontroll/uppföljning av tillståndsgivet och genomfört projekt nu blir tydligare formulerat. Vi anser dock att det, åtminstone i förordningsform, måste ges tydliga riktlinjer för vilken nivå av uppföljning som ska kunna krävas i olika fall och även ställas krav på hur tillsynsmyndigheten ska kontrollera dessa. I dagsläget är det upp till beslutande myndighet att i samråd med exploatören upprätta kontrollprogram. Om detta inte görs riskerar uppföljningarna att bli verkningslösa. Funktionella kontrollprogram ska med standardiserade metoder kunna följa upp långsiktiga effekter. Kontrollprogrammen ska utformas så att de håller erforderlig vetenskaplig kvalitet och på så vis kan bidra till ökade kunskaper om långtidseffekter (på exempelvis fåglar). För att rapporteringen ska bli trovärdig måste undersökningen utföras av part som saknar direkt koppling till verksamhetsutövaren.

För att kunna utläsa miljöeffekter som uppkommer måste rådande förhållanden innan projektets genomförande dokumenteras genom standardiserade inventeringar, lämpligen även inom ett likartat referensområde i närheten. Inventeringarna bör pågå i flera år för att minska risken att mellanårsvariationer överskuggar eventuella förändringar. Det bör också noteras att det kan ta lång tid innan effekterna av en etablering blir synliga (ofta krävs åtminstone ett generationsskifte i en fågelpopulation eftersom fågelindivider generellt är trogna sitt revir). Därmed måste inventeringarna fortgå åtskilliga år efter att ett projekt har genomförts. En inventering vart tredje år, med början året efter projektets slutförande, och ytterligare sex gånger skulle kunna utgöra ett standardkrav vid större projekt såsom stora vindkraftparker.

Det åligger projektör och beslutande myndighet gemensamt att planen om minimering av miljöeffekter följs. Vidare måste negativ miljöpåverkan, utöver vad som antagits i miljöprövningen, som framkommer av kontrollprogram (eller annan informationskälla) åtgärdas av projektören. Om planen inte följs eller om åtgärderna inte har avsedd effekt bör projektören kunna åläggas att avbryta sin verksamhet tills skadorna har åtgärdats. Tillsynsmyndigheten måste därvid ges befogenhet att utdöma bestraffning/vite i de fall då projektören inte lever upp till sina åtaganden, något som SOF-BirdLife anser borde finnas formulerat i miljöbalken. Återställande av naturmiljön efter

avslutat projekt (tillämpligt vid bl.a. tidsbestämda beslut för vindkraftsanläggningar) bör också vara ett lagstadgat krav.

Miljöbalken (t.ex. 7 kap och 16:9) ger i dagsläget utrymme för beslutande myndighet att ålägga en projektör att vidta kompensationsåtgärder, t.ex. som resultat av information som framkommit i ett kontrollprogram. Ekologisk kompensation kan t.ex. vara anläggning eller återskapande av biotoper likvärdiga de som gått förlorade vid en projektering, men detta är inte alltid realistiskt. Då bör det rimligen vara möjligt att genomföra andra typer av åtgärder som på något sätt förbättrar förutsättningarna för naturen och då i synnerhet de biotoper och arter som är mest hotade. SOF-BirdLife önskar se tydligare vägledning i miljöbalken att kompensationsåtgärder ska tillämpas vid beslut som har betydande miljöpåverkan.

Daniel Bengtsson
Fågelskyddssekreterare
SOF-BirdLife
Tel. +46 70 515 45 33
E-post: daniel.bengtsson@birdlife.se

Dennis Kraft
Ordförande
SOF-BirdLife
Tel. +46 70 638 09 85
E-post: dennis.kraft@birdlife.se